

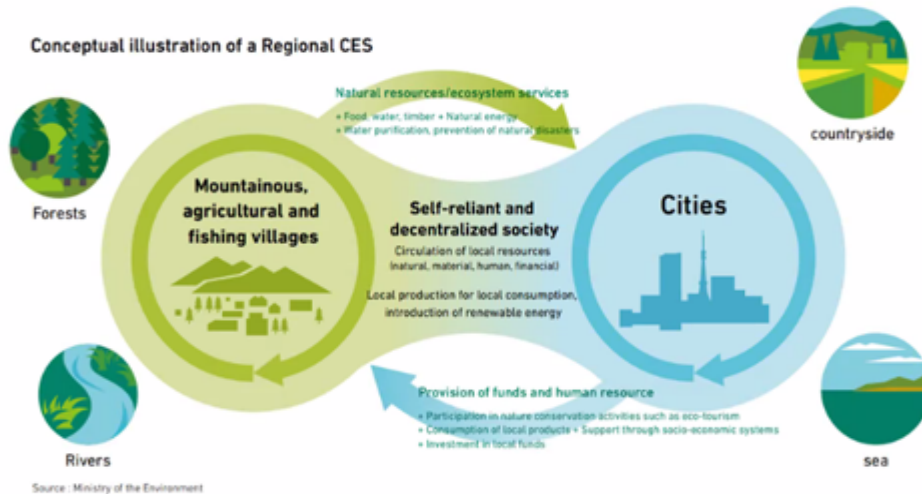
## **POLETNI POGOVORI O NAŠI PRIHODNOSTI v organizaciji slovenskega krila ecocivilizacije pod taktirko Sonje Klopčič**

### **Šesta tema (5.10.2021): PROSTOR**

Na tokratnem pogovoru smo se osredotočili na PROSTOR, ki je tudi ena izmed 5 entitet v modelu ecocivilizacije. Sonja nam je predstavila Ambasadoriko IKIGAJA, I iz modela AEIOU, Vesno Lavtizar, doktorico ekologije, ki živi in dela na Japonskem na inštitutu IGES (Institut for Global Environmental Strategies). Po Vesninih besedah pa so ju s Sonjo povezali naši Zelenci, za obe najlepši kraj v Sloveniji. To je bila odlična asociacija na nadaljnji pogovor o prostoru.

Vesna nas je popeljala skozi japonski concept, imenovan R-KES, ki prikazuje, kako je povezanost pomembna tudi v povezavi z okoljem, kako ga dojemujemo in kaj naredimo z njim. Koncept temelji na regionalnem (lokalnem) kroženju in ekološki sferi, z namenom, da se posamezne regije (o)krepijo. Koncept ponuja naslednje rešitve: razogljčenje, kroženje virov (globalno), oživitev ruralnih območij, ustvarjanje novih zelenih delovnih mest, povečanje samoodvisnosti regij, življenja ljudi v harmoniji z naravo. Vse to pa vodi do končnega cilja, ki se kaže v povečanju kakovosti življenja in ohranjanja tradicij. Takšen koncept je na Japonskem vključen v osnovni okoljski plan in je tudi osnova njihove prihodnje okoljske politike.

Jedro je samo-oskrbna in decentralizirana družba. Sspodbuja sodelovanje in povezovanje med mesti in vasmimi. Temelji na identifikaciji unikatnih virov (naravnih in človeških) in njihovem medregijskem globalnem kroženju z namenom, da se ustvarjajo sinergije, kar se v posamezni regiji želi na novo ustvariti oz. okrepiti. Uvaja medregijsko sodelovanje za vire, ki v regiji primankujejo ali so odsotni.



V nadaljevanju nam je Vesna predstavila več takšnih primerov R-KESa, začenši s primerom mesta Simokava na Japonskem.

Mesto se je soočalo s problemi, kot so depopulacija in staranje prebivalstva. Vse to je vodilo k upadu ekonomske dejavnosti in izgubi identitete mesta. Toliko ljudi (predvsem mladih) se je že izselilo, da je bil ogrožen status mesta. Zato so naredili "veliki plan za revitalizacijo mesta". Želeli so pritegniti nova podjetja, delovna mesta in tako privabiti nazaj mlade ljudi.

Najprej so se zazrli v regijo: kaj imajo in kje so njihovi potenciali? Ugotovili so, da 90% te regije predstavljajo gozdovi, ki so tudi obnovljiv vir in da je to njihovo glavno bogastvo, iz katerega morajo nekaj narediti tudi v smislu trajnostnega (krožnega) in tradicionalnega upravljanja. Tako so začeli razvijati podjetja z izdelovanjem raznovrstnih lesenih izdelkov in tako oživeli lesno dejavnost. Postali so mojstri obdelovanja lesa in tako privabljali tudi druge mojstre izven Simokave, da so se hodili tja učiti. Ker pa proizvodnja obdelave lesa ustvarja tudi odpadke (ostanki lesa, biomasa, so razmislili tudi v tej smeri, kako jih čim bolj trajnostno uporabiti. Ugotovili so, da lahko ostanke lesa pri predelavi uporabijo za grelnе kotle na lesno biomaso in so s takšnim načinom gretja postali v 5 letih 49% energetske samooskrbni. Ker pa to gretje zopet izloča neke odpadke v obliki oglja in pepela, so to začeli uporabljati kot ojačevalec tal v kmetijstvu in za topitev snega. Ugotovili so tudi, da imajo veliko iglavcev, katerih iglice zakisajo tla, zato so začeli iz teh iglic izdelovati eterična olja in postali znani tudi po izdelkih za aromaterapijo. Tako se je začelo razvijati tudi podjetništvo, ki je začelo privabljati nazaj mlade. S takšnim trajnostnim upravljanjem gozdov (ponazorjeno v slikici spodaj) so pridobili tudi FSC certifikat za trajnostno dospodarjenje z gozdom.



Fig. : Integrated Approach of Three Dimension of Sustainable Town Development in Shimokawa

Poleg Simokave pa se nahaja še območje Inhi-no-Hashi, kjer je bila tudi zelo izrazita depopulacija. Tu pa so se odločili privabljati start-up podjetja z iskanjem virov od znotraj. Ugotovili so, da je območje bogato z zelišči. Nova podjetja so se tako osredotočala na izdelavo in prodajo organske kozmetike, ustvarili pa so tudi laboratorije medicinskega testiranja zelišč ter začeli tudi z gojenjem gob šitaki. Uspeh tega projekta se je v 5 letih izkazal v tem, da se je povečal delež mladih, ustanovljenih je bilo 5 podjetij z 32 novimi zaposlenimi in posledično so prejeli več sredstev za nadaljni razvoj.

Table2: Results from the Ichi-no-Hashi Bio Village project (Source: provided by Shimokawa-town)

	FY2011	FY2016	Change
Population	95	95 (FY2015)	0
Percentage of age 65 or older	52%	28%	-24%
Number of companies	0	5	+5
Employed persons	0	32	+32
Sales from the Specialty Forest Products Growing Lab	JPY 28 million (FY2014)	JPY 56 million	+JPY 28 million

Na obeh območjih so se želeli še naprej razvijati v načrtani smeri, zato so začeli o gozdovih, zeliščih že izobraževati v šolah z namenom, da otroke čimprej navdušijo in povežejo z bogastvi regije, saj bodo mladi le tako opolnomočeni želeli ostati in ustvarjati naprej v tej regiji. Imeli pa so tudi projekte zdravljenja gozdov.

Naslednji krasen primer R-KES projekta je tudi SADO (otok):



Tu pa so imeli težavo, da so izginile svete ptice “toki” , neka vrsta japonskega žerjava. Močno so jih želeli umestiti nazaj v svoje okolje. Začeli so se spraševati : **Kaj imajo te ptice rade in kaj lahko naredijo, da jih privabijo nazaj?**



Ugotovili so, da imajo ogromno riževih polj in da te ptice rade pridobivajo hrano ravno v plitkih vodah, saj jim predstavljajo naravni habitat. Zato so ta riževa polja začeli puščati takšna kot so in jih niso več izsuševali. Opustili so tudi vse plesticide in zmanjšali gnojenje. S takšnim režimom so v dveh letih že uspeli privabiti nazaj dovolj ptic, da so se le-te tudi obdržale. Riževa polja so postala še bolj rodovitna z rižem in posledično dobičkonosna. Začele pa so ga kupovati tudi ostale regije v podporo in krepitev tega okolja.

Vsi ti primeri so na Japonskem vezani na dobro kmetijsko politiko in temeljijo na sodelovanju ljudi. Japonci zelo upoštevajo usmeritve in če si nekaj želijo, to storijo (kot npr. v zgornjem primeru ptic).

Vsi opisani primeri so nas vse zelo navdušili, zato nam je Vesna v nadaljevanju podelila par iztočnic pogleda navznoter po konceptu R-KESa, ki jih lahko uporabimo tudi v Sloveniji za SAMOPRESOJO REGIJ.

Sprašujemo se:

- 1) Kaj so posebnosti (viri, ljudje..) v regiji, in ali so (trajnostno) izkoriščene?

- 2) Kako bolje podpreti dejavnosti in katere? Npr. na Primorskem soline, v Brdih vinorodno okolje...podpiramo dejavnosti regije.
- 3) Kakšna je raznolikost teh dejavnosti, so vezane na obnovljive vire? Treba je vzpodbujati diverzitetu.
- 4) Kako prepustiti naravi, da opravlja svoje ekološke funkcije kar se da nemoteno?
- 5) So v regiji snovi/energija z neizkoriščenim potencialom?
- 6) Kako čimbolj vključiti ljudi v snovanje planov regije?
- 7) Kako spodbuditi prebivalce regije, da podpirajo samo sebe (podpirajo lokalno)?

Končni cilj je vedno, kako izboljšati blaginjo življenja prebivalcev in "zdravje" regije.

Sonja je dodala, da ji je všeč Japonski koncept z gozdovi in našla vzporednico s Slovenijo, ki je tudi bogata z gozdovi in imamo tudi na tem področju še ogromno priložnosti trajnostnega ravnanja z lesom.

Navezala se je še na model ekocivilizacije, ki govori o PROSTORU, kot domu vseh bitij na način:



- da mora bit vsem razpoložljiv in dostopen
- čist, obnovljiv ter trajnosten.

Dolgo je veljalo prepričanje, da bodo na prostoru vedno prevladovali egoistični pristopi, ki vodijo v maksimalno izkoriščanje prostora. Švedska ekonomistka Elinor Ostrom, tudi prva ženska, ki je dobila Nobelovo nagrado za ekonomijo, pa je dokazala, da skupnost lahko prostor zelo dobro upravlja, če se zaveda, da je pomembno prostor trajnostno vzdrževati. Prostor jemljemo kot darilo, ki ga moramo predati našim naslednikom, čistega in dostopnega.

Vesna nas je nato pospremila v virtualne sobe z naslednjimi vprašanji, kako krepiti naše regije, gospodarstvo in kulturo v smislu:

**1) Bi se morali tudi v Sloveniji usmeriti bolj lokalno in kako to narediti v času globalizacije?**

Bi se morali posvetiti bolj svojemu prostoru (regijam) in ga negovati in krepiti, ali je bolje da se odpremo navzven? Imamo sploh možnosti za okrepitev decentralizacije in samo-oskrbe? Kaj so naši

viri, znanja ljudi, kapacitete? Kako krepiti regije (gospodarstvo, prebivalstvo, kulturo, naravo) in podpirati lastne ljudi?

## 2) Prostor dostopen za vse

Kako pri tem ohranjati lastno kulturo – jo je sploh potrebno, je sploh zaželeno? Tudi kultura oblikuje prostor. Kako prepoznamo kulture?

Kako pri tem ohranjati vrednote in lastno identiteto (evropska/slovenska kultura nagnjena k hitremu spreminjanju). Tudi vrednote oblikujejo prostor.

### Vprašanja so v nas sprožila naslednja razmišljanja/uvide:

- Najprej je potrebno imeti izdelano/izoblikovano lastno identiteto, prepoznati svojo dodano vrednost in vlogo. Vedeti moraš, kaj lahko s svojo pozitivno razliko prispevaš lokalno in globalno, da lahko prodaš in nisi samo v vlogi kupca.
- Gorenjska je na primer znana po gobah, rdečih nageljnih in umetnem kovaštvu. Pa si zamislimo, ali imamo v tem okolju dejansko nagelje na okenskih policah? Koliko imamo receptov za gobe? Koliko imamo dejansko na hišah kovanih ograj? V bistu žal ni naselja, ki bi dejansko izražal to identiteto v teh kontekstih (tu pa tam kaj, ni pa celovito). Premalo poudarjamo in gojimo našo tradicijo, manjka nam ponosa. Treba je začeti z nekimi predlogi in pozitivnimi idejami (denimo določen delež nekih investicij v regiji nameniti tudi v krepitev lokalne identitete)
- Preveč smo odprti in preveč prevzemamo od tujih kultur, namesto da bi bili ponosni na našo kulturo. Treba je nazaj vzpostaviti ponos, domoljubje, krepiti zavedanje o naši tradiciji, dediščini, začeni z izobraževanji že v šolah.
- Izziv medregijskega povezovanja je v podpornih službah v smislu, da potrebujemo nekoga, ki bi povezoval vse naše regije in občine (ki jih je absolutno preveč).
- Treba je graditi na lokanih posebnostih, lokalnih virih in jih bolj povezati med sabo v dobavno verigo.
- Kupovati lokalno, kar poveča prihranke za skupni dom (Zemljo).
- Pomembno je povezovanje in prenos znanja (ponudba ene regije napram druge).
- Cena je prevečkrat edini faktor odločanja in bi se morali dejansko spraševati in odločati iz trajnostnega vidika (vpliva na okolje).
- Izobraževanje je ključno za sprejemanje bolj trajnostnih odločitev.
- Ozavestiti danosti prostora, krepiti identiteto in raznolikost.

Porodilo pa se je novo vprašanje: **KAKO IDEFINIRATI IDENTITETO NAŠIH REGIJ?**

Spoznali smo, da je energijsko potrebno držati svojo pot. Vsak prostor ima namreč svojo energijo.

Hkrati pa se je treba znati povezovati in ceniti tudi druge prostore in druge energije.

S tem pogovorom smo zaokrožili še zadnjo entiteto v nizu pogovorov o ecocivilizaciji. Naslednjič se dobimo 19.10.- ko bomo spoznali tudi nosilke posameznih stebrov slovenskega krila ecocivilizacije pod taktirko Sonje Klopčič, njihovo videnje in prihodnji razvoj v skupnem soustvarjanju.